

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2022, sp. zn. 6 Tdo 884/2022, ECLI:CZ:NS:2022:6.TDO.884.2022.1

Číslo: 3/2023

Právní věta:

Dosud nevykonanými tresty ve smyslu § 39 odst. 4 tr. zákoníku se rozumí jen ty části dříve uložených trestů, které pachatel ke dni rozhodnutí soudu nevykonal. Pravidlo obsažené v citovaném ustanovení samo o sobě neodůvodňuje uložení trestu pod dolní hranicí zákonné trestní sazby.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.09.2022

Spisová značka: 6 Tdo 884/2022

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Mimořádné snížení trestu odnětí svobody, Ukládání trestu, Upuštění od uložení souhrnného trestu

Předpisy: § 39 odst. 4 tr. zákoníku

§ 44 tr. zákoníku

§ 58 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Dotčená rozhodnutí:

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [13 To 183/2021](#), uveřejněné pod číslem 32/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 22. 3. 1966, sp. zn. [4 Tz 14/66](#), uveřejněné pod číslem 24/1966 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 22. 1. 1965, sp. zn. [10 Tz 108/64](#), uveřejněné pod číslem 14/1965 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 28. února 1963, sp. zn. [4 Tz 45/62](#), uveřejněné pod číslem 35/1963 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2020, sp. zn. [7 Tdo 317/2020](#), uveřejněné pod číslem 7/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2019, sp. zn. [5 Tdo 1118/2019](#), uveřejněné pod číslem 28/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. [5 Tdo 1356/2018](#), uveřejněné pod číslem 28/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. [8 Tdo 550/2014](#), uveřejněné pod číslem 24/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2012, sp. zn. [7 Tdo 303/2012](#), uveřejněné pod číslem 6/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. [5 Tdo 855/2018](#), uveřejněné pod číslem 6/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. [8 Tdo 1033/2022](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. [11 Tdo 422/2012](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. [8 Tdo 883/2020](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2016, sp. zn. [6 Tdo 780/2016](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [8 Tdo 258/2021](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2022, sp. zn. [3 Tdo 102/2022](#)

Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. [IV.ÚS 2272/20](#)

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného M. S. a k dovolání nejvyššího státního zástupce zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 3. 2022, sp. zn. 7 To 227/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Litoměřicích pod sp. zn. 4 T 123/2019, a Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích (dále též „soud prvního stupně“) ze dne 22. 4. 2021, sp. zn. 4 T 123/2019, byl obviněný M. S. (dále též jen „obviněný“, případně „dovolatel“) uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 tr. zákoníku, kterých se podle jeho skutkových zjištění dopustil tím, že dne 23. 1. 2019 v době kolem 12:00 hodiny před rodinným domem č. p. XY v ulici XY v XY poté, co ho T. Ch. odmítl vpustit na pozemek a do svého domu, rukama silou strčil do zavřené vstupní branky vedoucí na pozemek, odstrčil poškozeného a následně ho na pozemku před domem několikrát udeřil pěstí do hlavy, přičemž od něho požadoval, aby mu dal vše, co má, následně ho vyzval, aby s ním šel dovnitř domu, což poškozený z obavy před dalším fyzickým napadením učinil, přičemž uvnitř od něho požadoval, aby mu dal všechny drogy, peníze a vše, co tam má, a když to poškozený znovu odmítl, obviněný mu dal pár facek a poté vzal do ruky dřevěnou nohu od stolu, s níž vyhrožoval, že mu s ní „zláme hnáty“, zároveň se dožadoval, aby mu poškozený otevíral šuplíky a skříňky, což neučinil, a

proto je začal otevírat a prohledávat sám, následně vzal ze stolu jeho mobilní telefon zn. Samsung nezjištěného IMEI, a když vyšli ven z domu, vzal si ještě další mobilní telefon poškozeného zn. Sencor IMEI XY, který poškozený před tím ze strachu odhodil do poblíž stojícího vozidla, čehož poškozený využil, přeběhl zahradu a přes díru v plotě běžel na policii, kde vše oznámil.

2. Obviněný byl za tyto trestné činy odsouzen podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 9 a 1/2 roku, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen výrok o trestu v rozsudku Okresního soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. 4 T 19/2020, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Poškozený T. Ch. byl podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. O odvolání obviněného proti tomuto rozsudku rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem (dále též jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 3. 3. 2022, sp. zn. 7 To 227/2021, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. částečně zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že podle § 44 tr. zákoníku upustil od uložení souhrnného trestu ve vztahu k trestu uloženému rozsudkem Okresního soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. 4 T 19/2020.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému rozsudku krajského soudu podali dovolání obviněný a v jeho neprospěch nejvyšší státní zástupce.

5. Obviněný opřel své dovolání zpracované obhájkyní o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaku trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované důkazy. Obviněný vytýká soudům, že vybočily z mezí volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř., nedostatečně se vypořádaly s provedenými důkazy, jimi provedené hodnocení odporuje zásadám formální logiky a nečinily adekvátní skutková zjištění, neboť fakticky jediným, a tedy osamoceným, usvědčujícím důkazem zůstává i nadále výpověď poškozeného T. Ch. K posouzení otázky věrohodnosti tohoto svědka, pravidelného uživatele návykových látek, resp. k posouzení jeho schopnosti vnímat okolnosti, o nichž vypovídal, a jeho schopnosti zapamatovat si je, nebylo soudem prvního stupně vůbec vedeno dokazování, přičemž odvolací soud přes námitky obhajoby tuto vadu nezhojil. Zcela nepochopitelně vzal za prokázaný skutkový stav, tak jak jej popsal poškozený T. Ch., aniž by existovaly jakékoliv další důkazy podporující jeho tvrzení, a to navíc za situace, kdy verze obviněného, podpořená výpovědí svědkyně M. P., se diametrálně odlišuje.

6. Následně obviněný zpochybňuje vypovídací hodnotu části důkazů, konkrétně otisku pneumatiky od vozidla, který byl nalezen před domem poškozeného, soudy utvořené časové osy, jakož i nálezu nohy od stolu, na níž nebyly zajištěny žádné jeho daktyloskopické stopy. Kromě toho obviněný namítá, že soudy bezdůvodně neprovedly jím navržené důkazy, konkrétně výsledky policistů, s nimiž poškozený nedlouho po oznámení věci jednal a kteří se mohli vyjádřit k jeho stavu v době, kdy věc oznámil. Nelze totiž podle obviněného přehlédnout, že přestože měl být poškozený údajně fyzicky napaden, neexistuje žádná lékařská zpráva dokumentující nějaké jeho zranění. Dovolání pak obviněný uzavírá konstatováním, že rozhodnutí soudů vykazují prvky svévole a odsuzující rozsudek je důsledkem nerespektování principu *in dubio pro reo*.

7. Z těchto důvodů obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal tomuto soudu, aby

věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

8. Nejvyšší státní zástupce opřel své dovolání o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., neboť obviněnému byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. V návaznosti na rekapitulaci rozsudků soudů obou stupňů připomenul, že odvolací soud shledal trest uložený obviněnému soudem prvního stupně při samé horní hranici zákonné trestní sazby nepřiměřeně přísným, a to zejména s přihlédnutím k obviněným nezaviněnému delšímu časovému odstupu od spáchání skutku, nižší intenzitě násilí, problematické osobě poškozeného, málo závažnému následku, důvodu návštěvy obviněného u poškozeného, kterým bylo obstarání drogy, jakož i významně nižší kvalitě bydlení poškozeného. Odvolací soud dovodil, že z hlediska obecného vnímání jednání, jež lze posoudit jako trestné činy loupeže a porušování domovní svobody, v daném případě nešlo o způsob provedení, který by jakkoli vybočoval z rámce obdobných a shodně kvalifikovaných trestných činů. Současně zdůraznil, že obviněnému v minulosti uložené a dosud zcela nevykonané tresty odnětí svobody, tedy jednak trest ve výměře 1 roku, který mu byl uložen shora citovaným rozsudkem Okresního soudu v Lounech, ve vztahu k němuž by měl být nyní ukládán souhrnný trest, a jednak souhrnný trest ve výměře 6 let uložený mu rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 5 T 55/2018, jsou z hlediska naplnění funkcí trestu naprosto dostačující. V této souvislosti odvolací soud poukázal též na ustanovení § 39 odst. 4 tr. zákoníku, ve znění po novele provedené zákonem č. 333/2020 Sb., podle něhož pokud soud neukládá souhrnný trest nebo společný trest za pokračování v trestném činu, při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne též k druhu a výměře trestů, které byly pachateli uloženy za jinou jeho trestnou činnost a dosud nebyly vykonány, tak, aby vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu a osobě pachatele nebyl uložen takový trest, který by spolu s dosud nevykonanými tresty vedl k nepřiměřenému postihu pachatele. Veden těmito úvahami pak odvolací soud považoval za odpovídající dané situaci upuštění od uložení souhrnného trestu postupem podle § 44 tr. zákoníku.

9. Uvedené řešení shledává nejvyšší státní zástupce nezákonným, neboť napadeným rozsudkem odvolacího soudu byl nastolen stav spočívající v uložení trestu ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným. Ukládal-li soud prvního stupně obviněnému souhrnný trest (za sbíhající se přečin krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku podle rozsudku Okresního soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. 4 T 19/2020, a zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 tr. zákoníku, jimiž obviněného uznal vinným) podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku, postupoval zcela v souladu se zákonem, neboť trest vyměřil v rámci trestní sazby stanovené v trestním zákoně na nejprísněji trestný ze sbíhajících se deliktů. Naproti tomu odvolací soud pochybil, pokud po částečném zrušení rozsudku napadeného odvoláním upustil podle § 44 tr. zákoníku od uložení souhrnného trestu ve vztahu k trestu v rozsudku Okresního soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. 4 T 19/2020. Tímto postupem se totiž nepodmíněný trest odnětí svobody v délce 1 roku za první ze sbíhajících se trestných činů stal rovněž trestem uloženým za další dva sbíhající se trestné činy v rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 22. 4. 2021, sp. zn. 4 T 123/2019. Jedním z nich je přitom zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, u kterého zákon určuje sazbu trestu odnětí svobody ve výměře od 2 roků do 10 let. V důsledku toho se ocitl trest uložený obviněnému za zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku zcela mimo hranici zákonné trestní sazby, která je na tento trestný čin stanovena.

10. Podle nejvyššího státního zástupce je proto třeba dovodit, že rozsudkem, jímž krajský soud podle § 44 tr. zákoníku upustil od uložení souhrnného trestu, v důsledku čehož se stal nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 1 roku rovněž trestem za zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, došlo k naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. Kromě nerespektování § 173 odst. 1 tr. zákoníku navíc odvolací soud napadeným rozhodnutím fakticky porušil taktéž ustanovení § 43 odst. 1, 2 tr. zákoníku, z něhož vyplývá mimo jiné to, že souhrnný trest je ukládán podle sazby,

kteřá se vztahuje na trestný čin nejpršísněji trestný. Tím, že odvolací soud upustil od uložení souhrnného trestu, nebyl trest za sbíhající se zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a přečiny krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku a porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 tr. zákoníku vyměřen v rámci nejpršísněji trestné sazby za zločin loupeže, nýbrž mimo ni, pod její dolní hranicí, podle mírnější sazby odpovídající přečinu krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku.

11. Institut upuštění od uložení souhrnného trestu má své nepřekročitelné hranice. Nelze jej užít tehdy, pokud by se v důsledku jeho uplatnění výměra trestu odnětí svobody za sbíhající se delikty ocitla pod dolní hranicí trestu odnětí svobody v tomto směru nejpršísnější zákonné trestní sazby a nastal by rozpor s ustanovením § 43 odst. 2 tr. zákoníku stanovícím pravidla pro výměru souhrnného trestu. Takový postup by byl možný jen při navazujícím užití § 58 tr. zákoníku nebo § 40 odst. 2 tr. zákoníku. Tyto instituty upravují možnosti výjimečného uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranicí zákonné trestní sazby ve specifických případech, přičemž potenciálně je lze použít taktěž při ukládání souhrnného trestu. To se však s ohledem na výrok a argumentaci odvolacího soudu v posuzované věci nestalo, neboť ten zjevně neshledal důvody pro specifický postup spočívající v ukládání trestu pod dolní hranicí za využití § 58 tr. zákoníku či § 40 odst. 2 tr. zákoníku.

12. Závěrem svého dovolání nejvyšší státní zástupce navrhl Nejvyššímu soudu, aby v neveřejném zasedání podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu, a dále aby postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

13. Nejvyšší státní zástupce se prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) vyjádřil k dovolání obviněného M. S. Podle jeho mínění je dovolací argumentace obviněného vystavěna na popření pachatelství daných trestných činů s tím, že do obydlí poškozeného vstoupil s jeho vědomím a souhlasem, přičemž za použití násilí či pohrůžky bezprostředního násilí se nezmocnil žádných věcí. Ve vazbě na to obviněný konstatuje, že soudy hodnotily provedené důkazy nesprávně a způsobem odporujícím ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř., dále vytyká odvolacímu soudu nedostatečné odůvodnění přebírající argumenty soudu prvního stupně, jakož i chybějící úvahy, jimiž by se vypořádal s námitkami obviněného, a v konečném důsledku pak dospívá k závěru, že skutková zjištění soudů nevyplývají z provedených důkazů.

14. Dovolání obviněného je vystavěno na doslovném opakování námitek směřujících proti závěru o jeho pachatelství, jež se prolínají více méně celým trestním řízením a s nimiž se oba soudy beze zbytku - a podle názoru státního zástupce také správně - vypořádaly. Státní zástupce připomenul závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. [5 Tdo 86/2002](#), a sdělil, že v odůvodnění rozsudků soudů obou stupňů lze nalézt sice stručné, ale po věcné stránce přesvědčivé odpovědi na výhrady vznesené obviněným. Rozhodně neplatí to, co je obsahem argumentace podaného dovolání, tedy že by reakce soudů na obhajobu obviněného byla zcela nedostatečná, či dokonce chyběla.

15. Námitky obviněného lze podle státního zástupce s jistou dávkou tolerance podřadit pod jím uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jsou však zjevně neopodstatněné. Soud prvního stupně realizoval komplexní a bezvadné dokazování, odvolací soud řádně přezkoumal podané dovolání, přičemž s uplatněnými námitkami se sice stručně, fakticky však způsobem vyčerpávajícím, vypořádal. Pokud jde o obviněným namítanou neúplnost dokazování, státní zástupce je přesvědčen, že dokazování provedené soudy bylo co do rozsahu řádné a úplné, žádný důkaz nezůstal stranou jejich pozornosti. Pokud nebylo vyhověno konkrétnímu návrhu na doplnění dokazování pro nadbytečnost, příslušný soud řádně uvedl důvody takového postupu. Rozhodně není povinností soudu akceptovat jakýkoli důkazní návrh. Odmítne-li nicméně provést navržený důkaz,

musí toto své rozhodnutí přesvědčivě odůvodnit. Této povinnosti přitom – jak již bylo zmíněno – soudy dostaly. Je tudíž namísto uzavřít, že rozhodnutí žádného ze soudů není zatíženo vadou opomenutého důkazu, neboť nadbytečnost důkazu je uznávaným důvodem pro zamítnutí důkazního návrhu. Jinak řečeno, neprovedení nadbytečných důkazů nemůže založit vadu opomenutých důkazů.

16. V projednávané trestní věci pak nelze spatřovat ani obviněným výslovně zmiňovaný nesoulad zásadních skutkových zjištění soudů a provedených důkazů, neboť postupem respektujícím klíčové zásady trestního řízení vyplývající především z ustanovení § 2 odst. 2, 5, 6, 11 a 12 tr. ř. soudy zformovaly takový průběh skutkového děje, který naprosto koresponduje s provedenými důkazy. Akcentovaly tedy v první řadě výpověď poškozeného T. Ch., který jednoznačně usvědčil obviněného ze spáchání trestných činů i v rámci provedené rekognice. Soudy si přitom byly vědomy problematické osoby poškozeného, a proto se také vcelku podrobně zabývaly hodnocením jeho věrohodnosti. V rámci svých rozhodnutí pak také rozvedly stručné důvody, pro které shledávají pravdivým právě popis děje poškozeným T. Ch., a nikoli nevěrohodnou a účelovou výpověď obviněného, která byla vedena zjevnou snahou zbavit se trestní odpovědnosti, a vyhnout se tak uložení trestu. V tomto ohledu nelze nezmínit, že s logickým a časově ukotveným popisem skutkového děje poškozeným (tedy s obsahem jeho výpovědi) naprosto korespondují i další důkazy, konkrétně stopa pneumatiky automobilu u jeho obydlí, nález nohy od stolu, zajištěná komunikace se svědkyní M. P. před činem a zejména po činu, jakož i listinný důkaz představovaný dokladem o odcizeném telefonu. Pokud by skutečně mělo jít o smyšlené a nepravdivé oznámení poškozeného, musel by si dopředu „připravit“ nohu od stolu, otisk stopy pneumatiky, doklad od mobilního telefonu i komunikaci s M. P., což je i z pohledu státního zástupce konstrukce zcela absurdní.

17. Podle státního zástupce nemohlo dojít ani k obviněným tvrzenému porušení pravidla *in dubio pro reo* a zásady presumpce neviny, a to i s ohledem na jím zmíněné závěry plynoucí z judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího soudu. K výhradě směřované vůči údajně chabému a nedostatečnému odůvodnění rozsudku odvolacího soudu státní zástupce uvedl, že tím, kdo provádí a hodnotí důkazy, bývá zpravidla soud prvního stupně. Odvolací soud se s odvolacími námitkami obviněného sice stručně, současně však řádně a dostatečně vypořádal. Postupu, v jehož rámci neprováděl opětovné hodnocení důkazů a znovu podrobně neopakoval úvahy vyslovené soudem prvního stupně, s nimiž se ztotožnil, přitom nelze nic vytknout, a to i vzhledem ke zmíněné judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

18. S ohledem na uvedené skutečnosti státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné. Současně vyjádřil souhlas s tím, aby bylo o dovolání rozhodováno ve smyslu § 265r odst. 1 tr. ř. v neveřejném zasedání.

19. Obviněný M. S. se k dovolání nejvyššího státního zástupce nevyjádřil.

III.

Přípustnost dovolání

20. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněného i nejvyššího státního zástupce jsou přípustná podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání byla podána osobami oprávněnými [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř., § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze tato podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňují i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

21. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda dovolateli vznesené námitky naplňují jimi uplatněné důvody dovolání.

K dovolání obviněného

22. Obviněný opřel své dovolání o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve všech jeho alternativách, z jeho dovolací argumentace je nicméně zřejmé, že uplatňuje toliko námitky, jež lze s větší mírou tolerance podřadit pouze pod první z nich (rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaku trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů) a třetí z nich (ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy). Ve svém dovolání totiž neuplatňuje nic, co by mělo svědčit o závěru, že rozhodná skutková zjištění soudů nižších stupňů, jež jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech.

23. Jak plyne z obsahu tohoto dovolání, obviněný setrvává na svém stanovisku, že se vůči poškozenému nedopustil žádného jednání trestně právní povahy, a pokud skutková zjištění soudů vyznívají opačně, namítá, že jsou založena na - podle něj - nedostatečném důkazním základě, tj. prakticky toliko na výpovědi poškozeného, věrohodností jehož údajů se soudy podle jeho hodnocení prakticky nezabývaly. Obviněný namítá nedostatečnost a důkazní nepodloženost skutkových zjištění soudů, což má odůvodnit závěr, že tato rozhodná skutková zjištění jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. S připomenutím toho, že nebylo vyhověno jeho důkazním návrhům, se snaží přesvědčit dovolací soud o tom, že ve vztahu k uvedeným skutkovým zjištěním nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

24. Námitky obviněného však nelze posoudit jako věcně opodstatněné, tj. zakládající jím uplatněný důvod dovolání. Zakotvením dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nedošlo k žádné podstatné změně týkající se možnosti dovolacího soudu zasahovat do skutkových zjištění soudů nižších stupňů vyjádřených v rozhodnutích napadených dovoláním, neboť jeho první alternativa vyjadřuje prakticky to, co v judikatuře Ústavního soudu vymezil pojem tzv. extrémního nesouladu. Ve své podstatě to znamená, že ke kasačnímu zásahu může Nejvyšší soud přistoupit toliko tehdy, pokud na podkladě námitek dovolatele shledá, že skutková zjištění jsou do té míry vadná, že nelze trvat na nezměnitelnosti pravomocného rozhodnutí. Zjevný (očividný) rozpor musí být zřejmý, není však naplněn tím, že dovolatel vlastním hodnocením provedených důkazů dospívá k odlišným skutkovým zjištěním, než která vyjádřily soudy v jím napadených rozhodnutích. Podstatou dovolací argumentace obviněného není to, že obsah důkazů neumožňuje přijetí skutkových závěrů vyjádřených v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku, nýbrž polemika dovolatele s hodnocením důkazů nižšími soudy (zde zejména snaha zvrátit usvědčující výpověď poškozeného), resp. se způsobem vypořádání se těchto soudů s námitkami obhajoby. Jak však plyne z povahy trestního řízení, k hodnocení důkazů je povolán ten orgán, který je provádí, což v posuzovaném případě znamená, že tímto orgánem byl soud prvního stupně. Z odůvodnění jeho rozsudku lze přitom zjistit, proč přiznal věrohodnost výpovědi poškozeného a proč naopak nepřiznal důvodnost obhajobě obviněného. Stejně tak se vyjádřil i k výpovědi svědkyně M. P., jíž se obviněný dovolává. Z toho, co soud, byť stručnějším formou, uvedl, je zřejmé, že k hodnocení důkazů (zde zejména výpovědi obviněného a svědeckých výpovědí) přistoupil na základě bezprostředního vjemu z prováděného dokazování. Obviněný nemůže očekávat, že dovolací soud na podkladě jeho námitek, jimiž není doložena nelogičnost hodnotících úvah soudu, přistoupí k jinému posouzení věci, neboť by tím popřel uplatňující se zásadu ústnosti a bezprostřednosti.

25. Obviněnému nelze přisvědčit v jeho tvrzení, že se odvolací soud nezabýval jeho odvolacími námitkami. To, že jim nepřiznal význam, který jim přikládá dovolatel, nezakládá porušení jeho práva na spravedlivý proces. Odvolací soud rovněž vyložil, proč nepřistoupil k provedení důkazu, který obviněný navrhl. Vzhledem ke skutečnostem, které ve svém rozhodnutí uvedl, nelze dospět k závěru,

že by uvedený postup zakládal vadu spočívající v tom, že nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy mající vztah k rozhodným skutkovým zjištěním, jež jsou určující pro naplnění znaků trestného činu.

26. Není úkolem dovolacího soudu, aby podrobně reagoval na jednotlivé dílčí námitky dovolatele, neboť v rozhodnutí, jímž se dovolání odmítá, se může omezit na stručné uvedení důvodu odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí (§ 265i odst. 2 tr. ř.). Navíc lze přisvědčit posouzení dovolání obviněného státním zástupcem, který důvodně poukázal na to, že dovolací argumentace obviněného je vlastně opakováním námitek jím vznesených v předcházejících stádiích řízení, s nimiž se podle jeho mínění soudy v dostatečném rozsahu vypořádaly. Takové posouzení sdílí i dovolací soud. Nejvyšší soud proto uzavírá, že v dovolací argumentaci obviněného neshledal nic, co by svědčilo o naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a tudíž odůvodňovalo obviněným požadovanou kasaci jím napadeného rozsudku odvolacího soudu.

K dovolání nejvyššího státního zástupce

27. Námitky tohoto dovolatele byly Nejvyšším soudem vyhodnoceny jako takové, které neumožňují, aby o jeho dovolání bylo rozhodnuto způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 tr. ř., tedy jeho odmítnutím. Nejvyšší soud proto na jejich podkladě přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadený rozsudek odvolacího soudu a shledal, že toto dovolání je důvodné.

28. Skutečnosti uvedené nejvyšším státním zástupcem stran toho, pro jaké trestné činy byl obviněný uznán vinným a jaký trest mu (nepravomocně) uložil soud prvního stupně a posléze na podkladě odvolání obviněného odvolací soud, odpovídají skutečnosti. Lze konstatovat, že oba soudy správně zjistily, že trestné činy, ohledně nichž se vůči obviněnému vedlo trestní řízení před Okresním soudem Litoměřicích, tj. zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 tr. zákoníku, byly jím spáchány v reálném (vícečinném) souběhu s přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, spáchaným dne 16. 12. 2019, jímž byl obviněný pravomocně uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Lounech ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. 4 T 19/2020, a za který mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 1 roku. Soud prvního stupně proto nepochybil, pokud dospěl k právnímu závěru, že je namíste přistoupit k uložení souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku (vyměřeného v rámci trestní sazby stanovené v § 173 odst. 1 tr. zákoníku), a to jako právního následku zjištěné trestní odpovědnosti obviněného za všechny tři označené trestné činy.

29. Je nutno připustit, že na situaci, kdy soud rozhoduje (v dalším navazujícím řízení) o trestném činu (eventuálně trestných činech) spáchaném pachatelem v reálném souběhu s jinými trestnými činy, pro které již byl pravomocně odsouzen, může soud reagovat i použitím § 44 tr. zákoníku, tedy upuštěním od uložení souhrnného trestu. To však jen při splnění podmínky uvedené v tomto ustanovení, tj. má-li za to, že trest uložený dřívějším rozsudkem je dostatečným, a současném dodržení veškerých souvisejících ustanovení trestního zákoníku, které je při ukládání trestu nutno použít. Uvedená druhá podmínka, tj. soulad vydaného rozhodnutí s těmito dalšími ustanoveními trestního zákoníku, v případě rozsudku napadeného dovoláním nebyla splněna, neboť trest nebyl obviněnému vyměřen v rámci zákonné trestní sazby stanovené na nejzávažnější trestný čin (tedy v rámci trestní sazby podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku) a současně jeho výměrou (1 rok) v důsledku užití § 44 tr. zákoníku došlo k uložení trestu pod dolní hranicí zákonné trestní sazby (2 roky až 10 let), která měla být užitá, a to aniž by nastaly podmínky pro zákonem odůvodněné uložení trestu pod dolní hranicí této trestní sazby.

30. Nejvyšší soud, jak správně připomenul ve svém dovolání nejvyšší státní zástupce, již ve svém dřívějším rozhodnutí, konkrétně v usnesení ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. [5 Tdo 855/2018](#), publikovaném pod č. 6/2019 Sb. rozh. tr., vymezil podmínky, za kterých je nezbytné přistoupit k

uložení souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku, resp. za nichž lze upustit od uložení souhrnného trestu podle § 44 tr. zákoníku. V odůvodnění citovaného rozhodnutí zejména zmínil to, co vcelku jednoznačně plyne ze zákonné úpravy, tedy, že výrok o upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 tr. zákoníku je třeba považovat za výrok o trestu. Tímto výrokem se totiž konstatuje, že trest uložený dřívějším rozsudkem, jímž byla odsouzena část sbíhající se trestné činnosti, je dostatečný i pro tu jinou část sbíhající se trestné činnosti, která byla projednána a o níž bylo rozhodnuto dodatečně dalším odsuzujícím rozsudkem, jímž by jinak byl ukládán souhrnný trest za celou trestnou činnost. Ustanovení § 43 odst. 2 tr. zákoníku výslovně uvádí, že souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším, takový trest však dokonce nesmí být ani zcela shodný, tedy stejně přísný, neboť v takovém případě by bylo namíste upustit od uložení souhrnného trestu. Jinými slovy souhrnný trest musí být vždy přísnější než trest uložený dřívějším rozsudkem. Souhrnný trest se přitom ukládá vždy podle takového ustanovení trestního zákoníku, které je ze všech v úvahu přicházejících nejprísnější. Přísnost se přitom posuzuje tak, že se nejprve porovnají horní hranice trestu odnětí svobody stanovené trestním zákoníkem u jednotlivých ustanovení (nepřichází-li v úvahu u některého z nich výjimečný trest), jsou-li stejné, porovnají se i dolní hranice trestu odnětí svobody, jsou-li i ty stejné, jsou určující další druhy trestů, které lze za ten který trestný čin uložit. K porušení zákona pak dochází v situaci, kdy je v důsledku vadné aplikace § 44 tr. zákoníku pachateli uložen trest, jehož konkrétní výměra je mimo trestní sazbu (pod její dolní hranici) stanovenou na nejpřísněji trestný sbíhající se trestný čin. Výrok o upuštění od uložení souhrnného trestu je výrokem o trestu, jímž se konstatuje, že trest uložený dřívějším rozsudkem je dostatečný i vzhledem k později projednávané části sbíhající se trestné činnosti. Zásadně je porušením pravidel o trestání vícečinného souběhu, pokud dojde k upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 tr. zákoníku, ačkoliv později projednávaná trestná činnost se posuzuje podle přísnějšího ustanovení trestního zákoníku a dříve uložený trest byl uložen podle mírnějšího ustanovení trestního zákoníku (§ 43 odst. 2 tr. zákoníku *a contrario*), šlo-li navíc o trest odnětí svobody, který byl vyměřen pod dolní hranici trestní sazby tohoto trestu stanovenou za těžší trestný čin, jímž byl pachatel uznán vinným v pozdějším trestním řízení, pokud současně nebyly splněny a zohledněny podmínky pro uložení tohoto trestu pod dolní hranici zákonné trestní sazby podle § 40 odst. 2 nebo § 58 tr. zákoníku.

31. Právní závěry citovaného judikatorního rozhodnutí zjevně nebyly zohledněny odvolacím soudem v nyní posuzované věci. Jak plyne z již výše uvedeného, dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu zatěžuje stejná vada, k níž se vyslovil Nejvyšší soud v odkazovaném rozhodnutí, neboť trest byl obviněnému uložen pod dolní hranici trestní sazby, aniž by odvolací soud dovodil splnění zákonných podmínek pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody (§ 58 tr. zákoníku) či podmínek umožňujících mu uložit trest pod dolní hranici trestní sazby při současném ukládání ochranného opatření v podobě ochranného léčení (§ 40 odst. 2 tr. zákoníku). V nyní posuzované věci došlo vadnou aplikací § 44 tr. zákoníku k uložení trestu odnětí svobody ve výměře 1 roku, ač se předmětem trestního postihu stalo i jednání obviněného, které naplnilo znaky (zvláště závažného) zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, jehož pachatel má být postižen (pokud nejsou shledány zákonné podmínky pro uložení trestu mimo zákonnou trestní sazbu) trestem ve výměře 2 roků až 10 let.

32. Nejvyšší státní zástupce správně poukázal na to, že nejen z výrokové části, ale ani z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu neplyne, že by uvedený soud na straně obviněného dovodil existenci okolností, které by odůvodnily splnění zákonných podmínek pro uložení trestu odnětí svobody mimo zákonnou trestní sazbu. Odvolací soud shledal právní kvalifikaci skutku zákonu odpovídající (ve vztahu k oběma trestným činům, ohledně nichž se řízení vedlo, i z hlediska konkrétní škodlivosti činů nacházející se v rámci škodlivosti typové) a ani z hlediska hodnocení závažnosti činu či osoby pachatele neshledal důvod pro uložení trestu pod dolní hranici trestní sazby. Pokud se uváží to, co v odůvodnění svého rozsudku uvedl (tj. že důvody pro uložení souhrnného trestu pod dolní hranici zákonné trestní sazby zde jednoznačně samy o sobě dány nejsou, zváží-li se i osoba obviněného jako vychytralého recidivisty, přesto má krajský soud za to, že je možno se spokojit s délkou již uložených

trestů a jejich nevykonanými zbytky, když se šestiletý trest a jednorozční trest, tedy celkem 7 let odnětí svobody, jeví jako tresty dostatečné plnicí zde již čistě zábrannou funkci trestu), pak je zřejmé, že postup spočívající v upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 tr. zákoníku založil odvolací soud zejména na použití ustanovení § 39 odst. 4 tr. zákoníku.

33. Takový závěr ostatně vyplývá i z toho, co zmínil odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku, tj. že nyní platná právní úprava nezná institut upuštění od dalšího trestu, nicméně novelou trestního zákoníku provedenou zákonem č. 333/2020 Sb. bylo zavedeno ustanovení § 39 odst. 4 tr. zákoníku, podle něhož platí, že pokud soud neukládá souhrnný trest nebo společný trest za pokračování v trestném činu, při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne též k druhu a výměře trestů, které byly pachateli uloženy za jinou jeho trestnou činnost a dosud nebyly vykonány, tak, aby vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu a osobě pachatele nebyl uložen takový trest, který by spolu s dosud nevykonanými tresty vedl k nepřiměřenému postihu pachatele. Dopad tohoto ustanovení zde není bezprostřední, když zde je ukládán souhrnný trest, ale platí, že kromě tohoto ročního trestu je na obžalovaném vykonáván ještě šestiletý trest odnětí svobody za nesbíhající se (starší) trestnou činnost s vůdčí sazbou jako v této věci co do výše podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku. Tento trest je velmi důrazný, byť tam došlo i k zápočtu vykonané části trestů, tak jde o mnohaleté tresty, respektive jejich zbytky. V návaznosti na něj krajský soud zvažoval i hledisko dopadu zpřísnění souhrnného trestu na obviněného i z hlediska § 39 odst. 4 tr. zákoníku, tedy dopadu na jeho osobu, když má za to, že s ohledem na shora uvedené charakteristiky činu by došlo k nepřiměřenému postihu pachatele, a zohlednil i tento „jiný vykonávaný trest, který není v souběhu s tímto trestem“.

34. Odhlédne-li Nejvyšší soud od terminologické nesprávnosti („... jiný vykonávaný trest, který není v souběhu s tímto trestem ...“), musí na straně jedné přisvědčit odvolacímu soudu v tom, že důvodně vytkl soudu prvního stupně nedostatečnost odůvodnění výměry ukládaného trestu (tj. že je tam pouze uvedeno „Trest nebyl uložen v nejvyšší výměře s ohledem na to, že obžalovaný nyní vykonává dlouhodobý trest“, přičemž toho v zásadě není vůbec patrné, proč je ukládán takto důrazný trest) a že v uvedeném směru správně poukázal na nutnost přihlídnutí k § 39 odst. 4 tr. zákoníku. Na druhé straně je třeba upozornit na nesprávnost, která poznamenala použití tohoto ustanovení odvolacím soudem.

35. Ačkoli odvolací soud zmínil, že „došlo i k zápočtu vykonané části trestů“, při zvažování toho, jak promítnout obsah § 39 odst. 4 tr. zákoníku v úvahách o přiměřenosti nově ukládaného trestu vyšel z celkové výměry (6 let) dříve uloženého trestu („... když šestiletý trest a jednorozční trest, tedy celkem 7 let se jeví jako tresty dostatečné“). Takové zohlednění pokládá Nejvyšší soud za vadné, neboť soud má přihlídnout výhradně k nevykonanému trestu, jímž je (pokud již byl takový trest vykonáván) pouze trest v délce jeho nevykonané části. Jenom s ní (a nikoli snad i s délkou - někdy, např. při podmíněném propuštění z výkonu trestu, již před delší dobou vykonanou částí trestu) je třeba počítat při zohlednění požadovaném ustanovením § 39 odst. 4 tr. zákoníku. Pokud by odvolací soud takto postupoval, zjistil by, že podstatnou část (více než polovinu) uvedeného trestu měl již obviněný v době jeho rozhodování (k datu 3. 3. 3022) vykonánu, neboť k ukončení jeho výkonu by mělo dojít (viz dovolacím soudem vyžádaná zpráva věznice v Plzni) ke dni 3. 9. 2023. Nadto je nutno konstatovat, že i kdyby platilo to, z čeho vyšel odvolací soud (tedy že má obviněný vykonat trest v trvání 6 let), nebylo by možno postupovat způsobem, který odvolací soud zvolil. K uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranicí trestní sazby totiž může (fakultativně) či musí (obligatorně) soud přistoupit jen na podkladě zmocnění obsaženého v zákoně, tedy pokud příslušné ustanovení trestního zákoníku toto výslovně stanoví (§ 40 odst. 2, § 58 tr. zákoníku). V ustanovení § 39 odst. 4 tr. zákoníku není obsažena dikce, která by svědčila pro takovou možnost, z čehož je nutno dovodit (výkladem *a contrario*), že o toto ustanovení není možno opřít uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranicí zákonné trestní sazby.

36. Uložení trestu pod dolní hranicí trestní sazby nelze odůvodnit odkazem na § 39 odst. 4 tr.

zákoníku a v něm zakotvenou povinnost soudu přihlédnout při stanovení druhu trestu a jeho výměry též k druhu a výměře trestů, které byly pachateli uloženy za jinou trestnou činnost a nebyly dosud vykonány. Dosud nevykonanými tresty, k nimž je třeba přihlédnout, nejsou výměry trestů, jež byly pachateli pravomocně uloženy dřívějšími rozsudky, nýbrž jejich části, které má vykonat ke dni rozhodování soudu o nově ukládaném trestu.

37. Výše uvedené poznatky a jejich zhodnocení svědčí závěru, že dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu je zatíženo vadou naplňující dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. v jeho druhé alternativě spočívající v tom, že obviněnému byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

V.

Způsob rozhodnutí

38. Z důvodů vyložených v bodech 22. až 26. tohoto usnesení dospěl Nejvyšší soud k závěru, že námitkám vzneseným obviněným v jeho dovolání nelze přiznat opodstatněnost. O jeho dovolání proto rozhodl způsobem uvedeným v § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., podle něhož Nejvyšší soud dovolání odmítne, jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné.

39. Dovolání nejvyššího státního zástupce naopak shledal Nejvyšší soud z důvodů vyložených v bodech 27. až 37. tohoto usnesení důvodným. Na jeho podkladě proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 3. 2022, sp. zn. 7 To 227/2021, jakož i další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Úkolem uvedeného soudu je při vázanosti právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 265s odst. 1 tr. ř.) znovu rozhodnout o odvolání obviněného proti rozsudku soudu prvního stupně.

40. Za podmínek § 265r odst. 1 písm. a), b) tr. ř. rozhodl Nejvyšší soud o podaných dovoláních v neveřejném zasedání.